

Kommunstyrelsen i Stockholm
kommunstyrelsen@stockholm.se

2017-12-08
Dnr 400-2016:11440

Rektor Per Wadman
per.wadman@stockholm.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av förutsättningar för delaktighet i undervisningen vid Kista grundskola i Stockholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av *"Förutsättningar för delaktighet i undervisningen"*. Syftet är att *granska och bedöma hur lärare skapar förutsättningar för alla elevers delaktighet i undervisningssituationen.*

De övergripande frågeställningarna är:

1. Vad i undervisningen skapar förutsättningar för delaktighet?
2. Vad i undervisningen skapar inte förutsättningar för delaktighet?

I detta ingår att granska och bedöma på vilka sätt och i vilken utsträckning *undervisningens aktiviteter, lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön* ger eller inte ger förutsättningar för delaktighet för alla elever. Skolinspektionen utgår i den här kvalitetsgranskningen från en definition av delaktighet som omfattas av sex delaktighetsaspekter: tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, engagemang, erkännande och autonomi.¹

Granskningen genomförs i en klass i årskurs 5 vid 23 skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Kista grundskola,² i Stockholms kommun, ingår i denna granskning. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionen besökte Kista grundskola den 3 och 4 oktober 2017. Besöket genomfördes av utredare Carina Nilsson och Helena Larson. Lektionsobservationer samt intervjuer med lärare, elever, rektor och representanter för elevhälsan har genomförts.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de viktigaste utvecklingsområdena som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.³

¹ Se bilaga 2 "Definition av delaktighet".

² Se bilaga 1 "Bakgrundsuppgifter om verksamheten".

³ För granskningens författningsstöd, se bilaga 3.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärares⁴ arbete med att skapa förutsättningar för alla elevers delaktighet i undervisningen fungerar i flera delar men behöver utvecklas i några. (Se tabellen och vidare beskrivning nedan).

Tabell: Översikt av bedömda utvecklingsområde inom undervisningens aktiviteter, lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön, i förhållande till de sex delaktighetsaspekterna. I gråa fält anges de prioriterade utvecklingsområdena. Vita fält betyder att det inte bedömts vara ett prioriterat utvecklingsområde. Svarta fält betyder att de delaktighetsaspekterna inte är relevanta att bedöma i förhållande till lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön.

	Tillhörighet	Tillgänglighet	Samhandling	Erkännande	Engagemang	Autonomi
Undervisningens aktiviteter						Utvecklingsområde
Lärares ageranden						Utvecklingsområde
Omgivningsfaktorer i lärmiljön						

Undervisningens aktiviteter

Granskningen visar att olika undervisningsmoment är utformade på ett sätt så att alla elever har en *tillhörighet* i klassen. Det framgår att elever undervisas tillsammans och att elever deltar i undervisningen på sina villkor. Det stöds av att elevhälsan har som uppdrag att skapa förutsättningar för delaktighet för alla elever.

Lärare utformar undervisningen på ett sätt som skapar *tillgänglighet* för eleverna genom att ha en tydlig lektionsstruktur. Lärare introducerar muntligt vad som ska ske under lektionen och kompletterar tidvis med skriftliga instruktioner på tavlan alternativt på projektorn. I en del fall delar lärare även ut uppgifter och instruktioner på lösblad. Viss del av undervisningen är utformad utifrån elevers olika behov, på så sätt att alla elever ges tillgång till lärplattor med olika programvaror. Lärare ser också till att elever får arbeta med böcker som omfattas av olika kunskapsnivåer. Däremot är uppgifter som eleverna tilldelas inte utformade utifrån en variation av kravnivåer. Vidare är instruktioner och genomgångar utformade på samma sätt för alla elever. Detta medför att alla elever inte vet vad de ska göra och lärare måste komplettera med tidskrävande individuella instruktioner till flera av eleverna.

⁴ Med lärare avses i beslutet de lärare som har deltagit i Skolinspektionens intervjuer och vars lektioner har varit föremål för Skolinspektionens observationer.

Elevaktiva moment är ofta utformade så att aktiviteten medger möjlighet för elever att *samhandla* med andra elever. Dessa moment omfattar alla elever. Lärare tar alltid ansvar för att dela in eleverna i par eller grupper när de ska arbeta tillsammans.

Merparten av de par- eller gruppaktiviteter som genomförs är utformade så att alla elever ges *erkännande* genom att elever kan bidra helt eller delvis till uppgiftens genomförande. För att alla elever ska kunna delta varierar lärare aktivitetens utförande genom att elever ibland ska skriva, ibland rita eller ibland muntligt redovisa uppgiften.

Lärare motiverar elever och fångar deras *engagemang* genom att variera undervisningen men enligt eleverna är det oftast ämnet som avgör om de blir motiverade. Oftast arbetar elever med de uppgifter som de har fått under hela den tid som momentet pågår. Det händer att elever ägnar sig åt att prata om annat än vad uppgiften går ut på alternativt inte arbetar alls. Vid gemensamma genomgångar uppmärksammar lärare oftast om elever inte tycks följa med i vad som sker under lektionen. Däremot uppmärksammar lärare inte alltid elever som är passiva vid självständigt arbete.

Lärare främjar inte i tillräcklig utsträckning elevers *autonomi* i utformandet av undervisningen. Vid merparten av lektionerna är både arbetssätt och uppgift fastställda av läraren på förhand. Alla elever arbetar med samma sak utan att de ges möjlighet att utöva något inflytande över hur arbetsuppgiften ska utformas. Vidare anger lärare sällan några alternativ i form av extrauppgifter eller fördjupningsuppgifter vid lektionens start. Istället berättar lärare för eleverna vad de ska fortsätta med efter att de blivit klara med sin första uppgift. Lärare ger inte elever något reellt inflytande över det som sker i undervisningen. Det är endast vid enstaka tillfällen som någon lärare arbetar med att utgå från elevers önskemål och synpunkter. Däremot låter lärare elever få bestämma om de vill arbeta enskilt, i par eller i grupp.

Lärares ageranden

Granskningen visar att lärare ger ett aktivt lärarstöd som skapar *tillgänglighet* i undervisningen. Lärare klargöra vad eleverna ska göra under lektionen och berättar när de ska börja eller sluta med en uppgift. Lärare försäkrar sig om att elever förstår genom att ibland stanna upp och fråga eleverna om de har förstått. Det kan handla om ett ord eller ett begrepp alternativt en instruktion som behöver förklaras en gång till. Vidare använder lärare lärplattor i undervisningen för att ta reda på om och vad eleverna förstått och lärt sig, för att kunna anpassa undervisningen därefter. Trots lärares stöd är det alltid någon elev som inte förstår och frågar vad de ska göra. Även om alla elever har tillgång till lärplattor med olika anpassade programvaror, ger lärare inte stöd till eller uppmuntrar elever att använda dem. Däremot ger lärare stöd till elever i deras enskilda arbete genom att motivera och uppmuntra dem i utförandet av

sina uppgifter. Lärare uppmuntrar också eleverna att vid behov ta stöd av varandra. Trots att lärare cirkulerar i klassrummet och ger stöd både till elever som själv påkallar hjälp och elever som inte gör det, finns det tidvis elever som sitter sysslolösa under lektionerna utan att lärare uppmärksammar dem.

Lärare ger elever *erkännande* genom att de har olika metoder för att fördela talutrymme mellan elever. Vidare framgår att lärare då de ställer frågor till elever medvetet anpassar svårighetsgraden så att alla elever ska kunna svara på något. Lärares sätt att ställa frågor leder till att elever vill och vågar svara på frågor. Vidare uppmuntrar lärare elever att svara på frågor genom att även ge ordet till de som inte räcker upp handen. Vid några tillfällen får lärare påminna elever om att de ska visa respekt genom att lyssna på varandra när någon pratar.

Lärare ger inte ett aktivt lärarstöd som i tillräcklig utsträckning främjar elevers möjlighet att utöva sin *autonomi*. Lärare arbetar inte aktivt och kontinuerligt med att ge eleverna stöd i att utveckla en förståelse för det egna lärandet, eller inflytande över den egna läroprocessen. Lärare ger exempelvis inte elever tillfälle eller möjlighet att utveckla sin förmåga att reflektera över det egna lärandet. Vidare efterfrågar lärare inte elevernas åsikter eller resonerar med eleverna om det som sker i undervisningen, vad som fungerar bra eller hur de kan göra istället, med undantag för enstaka tillfällen.

Omgivningsfaktorer i lärmiljön

Granskningen visar att den fysiska miljön i huvudsak är utformad så att den skapar *tillgänglighet* och ger förutsättningar för elever att vara delaktiga i undervisningen. Klassrummet är fysiskt tillgängligt och i direkt anslutning finns en studiehall med olika bås som elever har tillgång till, även om det sker efter anvisning från lärare. Klassrummet är väl utrustat med modern teknik, mycket böcker och annat material synligt och nära till hands för eleverna, vilket gör att det finns förutsättningar för eleverna att utöva sin *autonomi*. Det finns också hörselkåpor att hämta för de elever som ibland har svårt att koncentrera sig. Däremot låter lärare inte elever själv hämta allt material de behöver utan elever får ibland vänta till lärare tillhandahåller materialet.

Lärare ger elever *erkännande* genom att uppmuntra dem att tro på sin egen kapacitet och sig själva. Lärare tar ansvar för att skapa ett tillåtande och respektfullt klimat i klassrummet och det framkommer att elever trivs i klassen. Vid ett tillfälle sker ett undantag, då lärare tillrättavisar elever inför sina klasskamrater i samband med att elever börjar bråka med varandra. Om en elev svarar fel på en fråga hörs inga nedlåtande kommentarer. Lärare tar ansvar för klimatet i klassen genom att elever exempelvis får arbeta med värderingsövningar.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden avseende undervisningens aktiviteter och lärares ageranden. Huvudmannen behöver se till att:

- Lärare utformar undervisningen så att de möjliggör för eleverna att utöva ett reellt inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt.

Skolinspektionen bedömer att lärare inte i tillräcklig utsträckning ger elever möjlighet att utöva sin *autonomi* genom att elever inte ges inflytande över det som sker i undervisningen. Av observationer och elevintervjuer framgår att både lektioners innehåll och arbetssätt företrädesvis är fastställt av lärare på förhand utan elevers medverkan. Av observationer framgår att lärare inte efterfrågar elevers åsikter om undervisningens innehåll och arbetssätt. Enligt eleverna är det endast vid enstaka tillfällen som de har blivit tillfrågade om vad de tycker om det som de gör på lektionerna. I lärarintervjun berättar en lärare att hen till stor del styr arbetet för att det ger trygghet för eleverna. En lärare berättar att eleverna ännu inte fått något reellt inflytande över det som sker under lektionen, mer än under arbetet i par eller grupp. Vidare är undervisningen inte alltid organiserad så att elever kan arbeta självständigt. Av observationer framgår att lärare inte utformar undervisningen så att extra- eller fördjupningsuppgifter klargörs vid lektionens start. Istället berättar läraren för respektive elev som blir klar med sin uppgift vad eleven ska fortsätta att arbeta med. Elevintervjuer och observationer visar att elever inte själva kan hämta det material de behöver under lektionen utan att först fråga läraren. Utifrån redovisat underlag är det Skolinspektionens samlade bedömning att lärare inte utformar undervisningen så att den i tillräcklig utsträckning ger elever möjlighet att utöva ett reellt inflytande över det som sker i undervisningen. Det resulterar i att lärares arbete med att skapa förutsättningar för alla elever att vara delaktiga i undervisningen behöver utvecklas.

- Lärare ger alla elever möjlighet att utveckla en förståelse för och ett inflytande över den egna läroprocessen.

Skolinspektionen bedömer att lärare inte i tillräcklig utsträckning ger elever förutsättningar att utöva sin *autonomi* genom att inte aktivt arbeta med att ge eleverna möjlighet att reflektera över den egna läroprocessen. Lärare ger inte ett lärarstöd som innebär att elever utvecklar sin förståelse och sitt inflytande över det egna lärandet. Lektionsobservationer visar att lärare inte pratar med eleverna om hur de tycker att det gått under lektionen eller hur de kunde ha gjort istället. Av lärarintervjuer framkommer att lärare inte pratar med eller reflekterar tillsammans med eleverna om deras lärande, trots att lärare uppger att de tycker att det är viktigt att det görs. Vidare uppger lärare att det är svårt för eleverna att tänka kring sitt eget lärande och att lärarna

först behöver gå igenom med eleverna hur de kan reflektera. Enligt lärarna är detta svårt, men de uppger att det är ett arbete som de har påbörjat inför utvecklingssamtalen. Av intervjuer med elever framgår att lärare inte tar reda på elevers tidigare kunskaper inför ett nytt arbetsområde. Därutöver säger eleverna att deras lärare inte pratar med dem om hur de själva tycker att de lär sig bäst. Utifrån redovisat underlag är det Skolinspektionens samlade bedömning att lärare inte i tillräcklig utsträckning ger elever möjlighet att utveckla en förståelse för den egna lärprocessen och ett inflytande över det egna lärandet. Det resulterar i att lärares arbete med att skapa förutsättningar för alla elever att vara delaktiga i undervisningen behöver utvecklas.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **8 juni 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Huvudmannen ska vid uppföljningen även redovisa hur granskningens resultat används övergripande i hela verksamheten. Vidare ska huvudmannen redovisa hur rektorn och huvudmannen följer upp de vidtagna åtgärderna samt i vilken grad man bedömer att åtgärderna har fått avsedd effekt.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2016:11440) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef/Beslutsfattare

Carina Nilsson
Utredare/Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/forutsattningar-for-delaktighet-i-undervisningen/>

Bilageförteckning

Bilaga 1	Bakgrundsuppgifter om verksamheten
Bilaga 2	Definition av delaktighet
Bilaga 3	Granskningens författningsstöd

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Kista grundskola är en F-9 skola med cirka 630 elever. I årskurs 4-6 går det cirka 170 elever. I årskurs 5, som är den årskurs som är föremål för granskningen, är antalet elever 45 stycken. Årskurs 4-6 utgör ett arbetslag som leds av en arbetslagsledare. Arbetslagsledaren ingår i en pedagogisk ledningsgrupp. I den lägger man upp planering för kollegialt lärande och dagordning för övrigt som ska hanteras i arbetslaget. Skolan har tio arbetslag: förskoleklasser, årskurs 1, årskurs 2, årskurs 3, årskurs 4-6 med fritidsklubb, årskurs 7, årskurs 8, årskurs 9, grundsärskola och fritidshem.

Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen uppgick läsåret 2015/2016 till 59 procent, enligt nationell statistik. Den genomsnittliga betygspoängen var i alla ämnen lägre än riksgenomsnittet. Högst betygspoäng hade modersmål samt idrott och hälsa. Lägst betygspoäng hade hem- och konsumentkunskap samt matematik.

Läsåret 2015/2016 var andelen som nått kunskapskraven i alla ämnen 61,4 procent i årskurs 9, motsvarande siffra för riket var 78,1 procent. Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 låg på 218 poäng vilket kan jämföras med 229,2 poäng för riket.

Bilaga 2: Definition av delaktighet

Skolinspektionen använder en definition av delaktighet som har utvecklats av främst professor Ulf Jansson vid institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet. Denna definition är också den som används och har vidareutvecklats av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Enligt denna definition består delaktighet av sex identifierbara aspekter: *tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, erkännande, engagemang och autonomi*.⁵

Aspekten *tillhörighet* innebär att eleven formellt tillhör skolan, klassen eller gruppen. Det betyder att eleven, genom att vara inskriven i en skola och placerad i en klass, har rätt att delta i den aktivitet som ska genomföras och ingå i det sammanhang som råder. Detsamma gäller om läraren tilldelat eleven en gruppstillhörighet för ett särskilt moment i en undervisningssituation.

Aspekten *tillgänglighet* består av tre olika delar. *Fysisk tillgänglighet* som innebär att miljön är anpassad och därmed tillgänglig för alla elever. Det handlar exempelvis om att elever kan ta sig till och använda platser och miljöer, men också att undervisningsobjekt är tillgängliga för alla. Vidare består aspekten *tillgänglighet* av *tillgängligt meningsskapande* det vill säga skolans ansvar för att se till att alla elever förstår sammanhangets mening och innebörd. Slutligen innebär *kommunikativ tillgänglighet* att alla elever ges möjlighet att förstå både talat språk och annan icke-verbal kommunikation.

Aspekten *samhandling* innebär att eleven ges möjlighet att vara med i utförandet av en gemensam aktivitet. Det handlar om gemenskap och interaktion elever emellan, exempelvis under idrotten eller vid grupparbeten. Det behöver dock inte betyda att alla elever gör samma sak inom en aktivitet, utan att alla elever bidrar till aktivitetens genomförande.

Aspekten *erkännande* är en delaktighetsaspekt som handlar om andras uppfattningar och acceptans och innebär exempelvis att elever uppfattas tillföra något till gruppen eller sammanhanget. Det betyder således att elever accepteras som de är av de andra eleverna, men också av lärare och av annan personal, och att elevers medverkan i en aktivitet inte ifrågasätts av andra.

Aspekten *engagemang* är en egenupplevd aspekt av delaktighet. Engagemang kan inte avkrävas elever och enbart indirekt skapas av andra. Det handlar om huruvida elever upplever sig engagerade och motiverade i en undervisningssituation. Något som kan vara beroende av de förutsättningar som andra delaktighetsaspekter ger, exempelvis utifrån den grad av tillgänglighet som råder eller i form av andras erkännande.

Aspekten *autonomi* handlar om att elever har inflytande över den egna situationen, d.v.s. att elever har möjlighet att bestämma över det egna handlandet, vad som ska göras, hur det ska göras, och tillsammans med vilka, dock inom de ramar som skolans regler ger. I detta ingår även inflytande och reflektioner över det egna lärandet.

⁵ Se exempelvis Szönyi, K. och Söderqvist Dunkers, T. (2015). *Där man söker får man svar. Delaktighet i teori och praktik för elever med funktionsnedsättning*. FoU skriftserie nr 2. Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Bilaga 3: Granskningens författningsstöd

1 kap. 3 § skollagen (SFS 2010:800)

I denna lag avses med undervisning: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

1 kap. 4 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

1 kap. 8 § skollagen, andra stycket

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet.

1 kap. 9 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

1 kap. 10 § skollagen

I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år.

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne.

Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

2 kap. 25 § skollagen

För eleverna i grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

3 kap. 3 § skollagen

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

3 kap. 5a § skollagen

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.

3 kap. 10 § skollagen

För en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

4 kap. 9 § skollagen

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

5 kap. 3 § skollagen

Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

5 kap. 2 § skolförordningen (SFS 2011:185)

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Prop. 2009/10:165, Den nya skollagen - För kunskap, valfrihet och trygghet, s. 221

I förskolans och skolans uppdrag ligger att alla barn och elever ska ges bästa möjliga förutsättningar att utifrån sina behov och förutsättningar utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål. I detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Förskolan och skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa.

Prop. 2009/10:165, s. 229

Likvärdighet betyder inte likformighet eller att alla elever ska få lika mycket resurser. Likvärdighet upprätthålls av mål i skollag och läroplaner, betygskriterier, bestämmelser om minsta garanterad undervisningstid, ämnen, lärarbehörighet, särskilt stöd, överklagande samt tillsyn och kvalitetsgranskning. Likvärdighet innebär här att de fastställda målen kan nås på olika sätt beroende på lokala behov och förutsättningar. Kvaliteten i verksamheten ska dock ha lika hög nivå oavsett var i landet verksamheten bedrivs.

Prop. 2009/10:165 s. 276

Arbete med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Prop. 2009/10:165, s. 367

Elever är olika och har olika behov. De har alla rätt till en likvärdig grundskoleutbildning. Därför måste skolan möta eleverna på olika sätt. Skolgången ska således anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Denna anpassning får dock inte göras på ett sådant sätt att den kan leda till att elevernas möjligheter att knyta allsidiga kontakter inskränks. Inte heller får elevernas grundläggande rätt att tillhöra en fast grupp, en social gemenskap, inskränkas annat än om mycket starka skäl motiverar detta. Det är också av stort värde mot bakgrund av grundskolans fostrande uppgift att elever med olika bakgrund och skilda förutsättningar kan mötas i skolan.

Lgr 11⁶, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller

⁶ Förordningen (SKOLFS:2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet reviderades genom SKOLFS 2017:11 och ändringen trädde i kraft den 1 juli 2017. Bilagan till förordningen får tillämpas på utbildning som påbörjas efter ikraftträdandet och ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2018. Skolinspektionen tillämpar den gamla lydelsen i denna kvalitetsgranskning, d.v.s. lydelsen före ändringen genom SKOLFS 2017:11.

annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass och enskilt.

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan lära, utforska och arbeta självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin förmåga.

Läraren ska

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter och
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever.

Alla som arbetar i skolan ska

- främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.

Läraren ska

- utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan och
- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Lgr 11, 2.8 Rektors ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Rektorn har ansvar för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.